

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id eudem probamus libenter (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., $\frac{1}{2}$ évre 6 kor., $\frac{1}{4}$ évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.
Segéd-szerkesztő:
KETSKÉS ELEK.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este,
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

Civillista és politika.

Szemere Miklós rópiratából.

Elfogadjuk-e a civillista felemelését? Hát hogy ne fogadná el a kipróbált szabadelvű párt! örömmel!! zengjünk mindannyian.

Megszavazom mint jó mameluk én is. Meggyőződésből? Hát igen, mert ha szüksége van rá a koronának, királyával szemben nem fukarkodhat a magyar nemzet és a törvényhozás.

Szüksége pedig van, mert ha nem volna, a mai nehéz viszonyok között, amidőn ugyanis minden állami fizetést „óhajtvá várt“ emelésben részesítünk, bizony nem lépne vele elő a magyar kormány.

A jó mameluk lelkiismeret megnyugtatására elég ennyi; — jó kurucot meggyőzni pedig eddig nekem soha nem sikerült. Birjon velük Tisza István gróf (Rex Calman. de Strig.)

De mégis, hogy tisztelt miniszterelnökünknek némileg kezeire legyek, ide iktatom az 1849-i — tehát orthodox kuruc — költségvetésnek néhány ide vágó tételét. Nem kevesebb ember neve szerepel alatta mint Kossuth Lajos* pénzügyminiszteré.

*) Aki az 1849-iki költségvetés egy eredeti példányát játni óhajlja, nálam megtekintheti.

1849-iki költségvetés.

(a. a.)

A' főlséges királyi udvar tartását illető költségek 1849-ki évben.
K ö l t s é g.

Az 1848-ki pozsonyi országgyűlés határozata szerint a' főlséges királyi udvarnak jár egy évre frt. 3,000,000

Kossuth Lajos m. k.
pénzügyminiszter.

(b. b.)

Felsőleges nádor' udvara-' s hivatalának költségei 1849. évre.
K ö l t s é g e k:

1. Nádor, királyi helytartó ó cs. k. fensége	ft. 212,020
2. Nádori iroda személyzetének fizetése	13,700
	ft. 225,720

Kossuth Lajos m. k.
pénzügyminiszter.

Megvilágosításul — az akkori és mostani gazdasági viszonyoknak, közölték néhány acaot — az élelmi cikkek az időbeli áráról. A maiakat ismerjük, sőt érezzük is.

Országos levéltár rendőrségi osztálya.

1848. I. Kútfő 121. sz. (Főlterjesztve 5374/848. sz. alatt.)

Tabella pretii rerum victualium in foro aut

foris Pestiensibus lib. ac reg. civitatis per angariam primam anni 1847/8. districtarum.

(In valuta Vieniensi.)

1848. Január.

Panis albi: 1 Libo	5 Denar.
„ nigri: 1 Libo	5 Denar.
Carinis bubulac: 1 Libra (marhahús) (font)	28 Denar.
Carinis verveciar: 1 Libra (uribus) (font)	23 Denar.
Carinis suillac: 1 Libra (sertésbús) (font)	40 Denar.
Vini: 1 Media (bor) (font)	20 Denar.
Cerevisiac: 1 Media (sör)	16 $\frac{1}{2}$ Denar.

Országos levéltár repőrségi osztálya.
1848. I. Kútfő 265. sz. (1580/848.)

Gabona ára Pesten 1848. Márczius hava.

legjobb	9 frt. 20 kr
Buca: (pozsonyi mérő 62.5 liter) közép	8 frt. 40 k r
legesekélyebb 8 frt. — kr.	
legjobb	6 frt. — kr.
Rozs (p. m.) közép	5 frt. 40 kr.
legesekélyebb 5 frt. — kr.	
legjobb	4 frt. 20 kr.
Árpa (p. m.) közép	4 frt. — kr.
legesekélyebb 3 frt. 40 kr.	
legjobb	2 frt. 56 kr.
Zab (p. m.) közép	2 frt. 50 kr.
legesekélyebb 2 frt. 40 kr.	
legjobb	3 frt. 40 kr.
Török buca (p. m.) közép	3 frt. 33 kr.
legesekélyebb 3 frt. 20 kr.	

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

A béke kis anygala.

(Folyt. és vége.)

Viola sehogy sem érezte jól magát anyjánál. Az ő finom lelkét is bánították a megtörtént dolgok.

Bántó gondolatait csak az riasztotta el tőle, mikor nagy örömeire kis leánykája megszületett. De ebbe az örömebe ürmöcsepp vegyült, mikor férje nem jött el, de még csak nem is irt.

Egy év múlva meghalt az anyja, most már egyedül maradt kis leánykájával

A mint az idő haladt előre, bizony az ő kedélye is megváltozott, komoly lett, mert a lelkiismeret furdalása nem hagyott neki nyugtot.

Kis leánykájával, ki napról napra fejlődött s mind kedvesebb lett, szomoruan járta be naponként a kertben a szokott helyeket, hol ő, mint bohó kis leány, annyi édes órát töltött el gondtalanul, játszadozva.

S míg a kis leányka ide-oda futkosva játszadozott, — az ő gondolatai önkénytelenül Győrtelekre szálltak. Vajjon mit csinál most fér-

je? . . . Mennyire bánthatja még mindig az ő komoly lelkét az, hogy ő oly könnyelműen elhagyta, úgy megsértette s oly szégyent hozott reá? . . . Mit fog csinálni egyedül kis leánykájával ő, ki az életet eddig nem is ismerte? . . . Most már érzi, hogy igazán tudná szeretni azt a derék embert . . . De vajjon megbocsát-e valaha neki?!

Most is, mikor kisleánykája a futkosásban elfáradva hozzá szaladt s kipirult arccoskáját, mint egy aranykeret, körülöglötték ragyogó csigákban aláhulló aranyzóke fűrtel s ránézett csudálkozóan az ő szomorú mamáskájára azokkal az okos, gyöngyszürke szemekkel: az a szép arc s azok a beszédes szemek, melyeket atyjától örökölt, azok is szemrehányást tettek neki, hogy az az anygali kis baba ő miatta nem ismeri az apját.

Igy vergődött nap-nap után bánatos lelke. De még nagyobb megpróbáltatást kellett kiállania

Szomorúság tanyája a Hadfaludy villa.

A kert apró tarka virágai olyan bánatosan csingették alá piciny fejcskéjüket, mert a kedves kis baba, aki annyit játszadozott velük, beteg, nagyon beteg

A gyermekek réme, a torokbaj fojtogatja, piciny testét az emésztő láz égeti.

Mikor ott őrizte éjt, napot egybetéve, beteg gyermekét az anyja, micsoda kinokát állott ki.

Hányszor tört ki kebléből, mikor gyermeke ágyacsájánál imádkozott, az ónvád sajtolta felkiáltás: Istenem, Istenem, ez a gyermek megtalál halni és atyját nem láthatja meg!

A sűrűn ellátogató orvos aggodalmas arcáról leolvasta az anyai szeretet, hogy nem igen bizik a beteg megmentetésében. A kis leányka már olyan volt, mint tavasztájon a félig nyílt róza, melyet a hirtelen jött fagy lehervasztott.

Bús aggodásában az anyát egy gondolat kapta meg, amelyet rögtön meg is valósított. Sürgönyözött férjének.

Rétfalussy, ki már oly régen nem hallott hírt nejéről és gyermekéről, e napon oly nyugtalan volt, olyan rossz sejtélem szállta meg lelkét, de nem tudott neki magyarázatot adni. Sietve elvégezte dolgát a kaszárnyában és haza ment. Már ott várta nejének sürgönye:

„Uram! En nem érdemlem meg, hogy házamba jöjjön, nem is merem azt kérni, de gyermekünk a halállal vívódik, ha látni akarja, siessen!!“

Papp Károly

selyem-műfestő és vegyészeti ruhatisztító

Székesfehérvárott
Városház-tér, 5. szám alatt.
(Bejárat a Megyeház-utcáról.)

Mindennemű úri-, női-, gyermek- és egyen-ruhák, menyasszonyi kelengyek, függönyök, végárúk, valamint ágynemű-toll tisztítását elvállalom. — Gyász esetekben a legrovidebb idő alatti kiszolgálást ígerek. 2721 156-38

Mai lapunk 4 oldal.

Az udvartartásra szánt évi 2.000.000 pengőforint az összes 1949-iki állami költségvetésnek 4.7 percentjét teszi ki.

Méltóztassék most ezzel összevetni az akkori értékét a 3 millió forintnak gabonában, húsban, — kiszámíthatja mindenki magának, mily óriási nagy összeget ajánlott meg az 1848-iki törvényhozás Kossuth Lajos pénzügyminiszterrel az élen, civillistaképen V. Ferdinánd királynak.

Az alattvalói loyális hűség ettől a nagy anyagi áldozattól sem rettent vissza a multban. Ne kicsinyeskedjünk tehát mi ma, amidőn a viszonyok mások, az ország vagyonosabb, — az aránylag kisebb összeg nagy megvitatásával. — Ez volna legcsékélyebb bajunk.

Igaz, nem az udvartartás fénye, a diszruhák, liberáki csillogása emeli a népben a monarchikus érzést, de emelik ezt a nemzetben a monarchikus instituciók. Homestead — a nép édes otthonát védő törvény, — a nevelés reformja, a főrendiház szélesebb alapra állítása stb. többször szóltam ezekről.

Az intézmények hiánya a nagy bajunk. A régiek megszűntek, újakat, a korhoz illőket nem alkotunk. Így ma holnap hőember lesz a monarchia, tüzet nem áll.

Csinálni nagy szóval hangzatos magyar nyelvharcot — bocsnát a szóért — ez asszonypolitika. De nem készülünk előre semmi komoly küzdelemre.

Bezeg a Japánok nem így cselekedtek, pedig ők csak 1868-ban fogtak országuk civilizálásához európai módra. Regeneráltak hazájukat a ma is dicsőségesen uralkodó Mutsuhito nagy fejedelem országglása és vezetéke alatt, aki 1867-ben lépett a császári trónra. Átvették, eltanulták mindenhol, ami jó. Tudományos, nemzetgazdasági, mezőgazdasági és hadi téren egyaránt.

Az Angoloktól eltanulták a hadi tengerészeti, a Poroszoktól átvették a szárazföldi haditudományt egy emberöltő alatt. Átvitték Párisból a divatot és mint európai luxust az antisemitizmust. Tehetik, nekik a zsidókra nincs szükségük.

Az erős férfi majdnem megtántorodott a hirre, olyan erővel rohanta meg szívét a fájdalom. Az atyai szeretet nem hagyta őt sokat gondolkodni, gyorsan átöltözködött, szabadságot kért s a legközelebbi vonattal elutazott beteg gyermekéhez.

Már este volt, mire odaért.

A vasutól egyenesen a villába hajtatott. Az előszobában az orvossal találkozott, kérte, hogy nejjével tudassa megérkezését s kérjen nevében engedelmet a belépésre.

Viola gyermeke ágyacsájára előtt térdre borulva, könyet rejtve, csendben imádkozott s leste a kis beteg elhaló lihegését, mikor az orvos utátra adta, hogy ki várakozik az előszobában.

Félt és megadta az engedélyt.

Mikor férje belépett, az ágyba kellett megfogódznia, hogy az izgatottságtól, melyet a férje megérkezése feletti öröm, de viszont a bánat és fájdalom benne előidézték, le ne roskadjon. Nem is igen értette, hogy férje mit mondott neki, valamit mormogtak a jai s önkénytelenül az ágyra mutatott kezével.

Az apa odalépett — s mikor ez az erős férfi meglátta azt az összetört virágot, zokogás tört ki kebléből, térdre megremegtek s ráborult haldokló gyermekére.

Különben, ahol van is zsidókérdés mint nálunk, az nem szeretet vagy gyűlölet, — de államférfiai észszerűség és kenyér kérdése. Az elsajátított nyugoti cultura mellett megtartották a Japánok hősi, halálmegvető hazafias hadi erényeiket, a melyre nem évszázadok, de közel két évezred óta nevelve vannak, megtartották rokonszenves, nemes, megbízható gavallér jellemüket. Annyi náluk az adott szó, mint nálunk a közjegyzői okirat. Becsület, hadi virtus és fennkölt loyális gondolkodás a fővonásuk. Akik arra jártak és megfigyelő képességgel bírnak, beszélnek róla bőven. Két és fél év előtt 1902. április 29-én szólottam róluk a t. képviselőházban, és a képviselőházi napló szerint ezt mondtam:

A chinaiak is sokat tanultak.

Például, amidőn a szövetséges csapatok Pekinget bevették és megszállották, Waldersee marschall a különféle városrészeket a hatalmak csapatai között felosztotta.

Emlékeznék-e t. képviselőtársaim, mely városrészben volt a legnagyobb rend, hol nem raboltak és nem gyilkoltak kivételképen sem soha?

Természetesen azt képzelhetjük volna, hogy talán a galáns francia csapatok által megszállva tartott városrészekben? — de nem. Vagy a fegyelmezett német sereg által elfoglalt fertályban? — ott sem. Vagy a szabad amerikai Yankeek által tartott területen? — ott sem. Hanem a legpéldásabb rend és a legemberibb katonai disciplina a japán csapatok által tartott területeken lett documentálva.

Ezek a pogány Japánok a legvittezebbül harcoltak a csataterén, a legtöbb embert is vesztették, és a legfegyelmezettebbek, leghumánusabbak voltak Pekingben.

Ezt tanulták, t. képviselőház, a Chinaiak, — sajnálattal mondom, — nem tőlünk civilisált keresztényektől, de a pogány Japánoktól legelső sorban.

Nehogy azonban félreértés legyen, vagy hogy olyat imputáljanak nekem, amit mondani nem akarok, örömmel constatálom, hogy az összes csapatok, úgy európai, mint amerikai, kö-

Viola némán nézte ezt a megható jelenetet de nem birta tovább, ő is erőlenül melléje roskadt . . .

Künn a néma éjben, angyal száll a légben s viszi fel magával e kik baba lelkét angyaltársaihoz, fel a magas égbe . . .

Szegény pici babát eltemették. Egyedül hagyták ott az öreg föld hideg ölében.

Rétfalussy hazakisérte nejét . . .

A szobába érve, Viola megköszönte a figyelmet. Tekintete önkénytelenül ama hely felé irányult, hol tegnap még a kisbaba ágyacsájára állott, köny szököt szemébe s e sóhaj tört ki kebléből: „Istenem, de elhagyott vagyok én most!” . . .

Csendben ott várakozó férje hozzálépett, gyöngéden megfogta a kezét s így szólt:

— Ha akarod, nem leszesz elhagyatott, otthon minden úgy vár, ahogy elhagytad . . .

Viola felelet helyett odaborult férje kebelére, ki gyöngéd szeretettel ölelte őt magához s így maradtak sokáig, szólan, csendesen . . .

Brüsztel Lajos.

zötte a mi kis tengerész contingensünk is, mind példásan, briliánsan viselkedtek — de felülmúlt mindent Japán!

A jól informált és előrelátó angol szöveg-ségre is lépett már azóta Japánnal.

A Japánoknál legnagyobb kitüntetés egy családra, ha fiát beveszik katonának. Akkor örömmel van a háznál. Vitéz, katona-nemzet a japán par excellence, de amellet emberi, sőt művészi.

A katona jelleg nem zár ki semmi jót, semmi nemeset. És hogy mire fogja vinni a japán nemzet Keleten, meg fogjuk érni, tisztelt uraim!

Az lesz a hivatása, — és hiszem meg, is fog neki felelni, — hogy meg fogja szabadítani idővel Kelet-Ázsiát az úgynevezett civilisáló európai invasiótól.

Örökbékét, természetesen, innen sem remélhetünk.

Sem a keresztényen vallás, sem semmi civilisatio a háborut ki nem irthatja, csak a lefolyását mérsékelheti.

Az örökbékére számítani nemzeteknek nagy családást hozna, esetleg szolgaságot.

Azóta láttunk és hallottunk Japánról bővebben. En nem is csalódtam, — szegény Miklós cár igen.

Mi Magyarok 1867-ben kezdtük az új, alkotmányos aerát, de eddig kevesebb látható sikerrel, mint például a jó Japánok. Néha Bécsből vetettek gáncot törekvéseinknek, leggyakrabban pedig önmagunkat okozhatjuk botlásainkért. Jel-szavak által vezetetni magunkat volt a fő jellemvonásunk, párosulva politikai nemességgel és könnyelműséggel. Hajdan volt sok igaz hívó, ma lett sok Tamás.

Megvolt a hazafias nemes érzés, a hies hazafiai gyönyörűen tudták és tudják ki is fejezni. A legerősebb oldalunk a sok szép hazafias, áradatos beszéd. Tettekben, fájdalom, a nemes érzés mindég nem nyilatkozhatik. Széchenyi István erős színezése szerint: „neked hazád mindent adja, s te hazádnak soha semmit.”

Nemzeti ideálunk ma is a szépszávu orátor. Ameddig itt vagyunk, be is kell érnünk a szép szóval, érzelemben fenséges nagy, valóságban törpe, papírnemzet vagyunk.

A felületen haladunk és megbódít bennünket a külszín.

Leghőbb vágyunk, legnagyobb ambitióink egységes, nagy és boldog hazát hagyni örökül fiainkra. E végből magyarosítunk. Helyes.

Ha valaki becsületos életéveit kiváló tetteivel bizonyítja magyar érzelmeit; az magyar polgár. Örömmel hajlok meg előtte fedetlen fővel.

De azzal, hogy valaki bajszát kipedri és nevét Zrinyi Miklósrá vagy Szondy Györgyre változtatja, ki nyer vele?

Egészen a mesebeli aethiopiai király vidám regénye ez, a ki óhajtott, hogy fehér alattvalói is legyenek és bemázoltak neki pár ezer szerezcent fehérre. És a jámbor király boldogan hitte, hogy neki most már fehér rabszolgái is vannak.

Zrinyi Miklósrá gondoltam a napokban egy

* Mert csak önhibái, saját bünei buktathatnak el egy nemzetet, mást tanítani népámitás.

Szlanyinka Ferenc

férfszabó

Székesfehérvárott, Szent-Imre-utca 1. szám.

Ajánlom dúsan felszerelt raktáromat a legfinomabb tavaszi és nyári angol és hazai szövetekből. Vállalkozom mindennemű őr-, egyen- és papi-ruhák legutánabban ár melletti, korrekt és gyors elkészítésére. Vidékre próba nélkül.

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer: **tüdőbetegségeknel, légzőszervek hurutos bajainál, úgymint idült bronchitis, számarhurut és különösen lábbadozóknál influenza után** ajánlatik. Emeli az **étvágyat** és a **testerőt**, elhárítja a **köhögést** és a **köpetet** és megszünteti az **éjjeli izzadást**. — Kellemes szaga és jó íze miatt a **gyermek is szeretik**. A gyógyszerárakban üvegenként 4 koronáért kapható. — **Figyeljünk, hogy minden üveg alatti céggel legyen ellátva:**
F. Hoffmann-La Roche & Co. vegyészeti gyár Basel (Svájc.) 52—2

angol lapot olvasva, hogy az angol Jockey Club* be fogja tiltani, hogy nagyhírű futó-lovak nevét, például: Ormonde, Eclipse s. a. t. valaki lovának újból adhassa.

Az angolok, úgy veszem ki ebből, több tisztelettel vannak híres lovaik iránt, mint mi Magyarok — szabadjon kimondani — hagyományos történelmi, nemzeti hőseink neve iránt kegyelettel. Nálunk elég jutányos úton lehet ma valaki Zrinyi Miklós vagy Szondy György. Idő előtt meg sem kell érte halni.

* Egy tübszáz éves, nagytekintélyű, komoly testület, amelynek alig van több mint 80 tagja, közte az Angol király s. a. t. s. a. t.

UJDONSÁGOK.

— **Személyi hír.** Erzsébet Amália főhercegnő üdülés céljából hosszabb tartózkodására férje birtokaira külföldre, utazott.

— **Egyházmegyei hírek.** D. Várogy Gyula megyéspüspök Horváth H. István segédlelkész Ettyekről Sósuttra, Kis Lipótot Vajtáról Török-Bálintra, Keck Ernőt Isztimérről Vajtára, Ásványi Bélát Bodajkáról Dunapentelére, Halnek Béla újmisést Ettyekre, Molnár István újmisést Isztimérré s Szabó János újmisést pedig Bodajkra helyezte segédlelkézi minőségben.

— **Kiállítás Veszprémben.** Már egy ízben megemlékeztünk arról a Gazdasági kiállításról, amelyet a Veszprémi gazdasági Egyesület az idén rendez. A kiállításról veszprémi tudóstónk legutóbb a következőket írta: A kiállítást aug. hó 28-án Tallian Béla földmívelésügyi miniszter nyitja meg s szeptember 8-ig tart. A kiállítás tartama alatt augusztus hó 30-án lesz a kiállítás területén az „Országos Gazdakongresszus”, melynek határidőjét Darányi István elnöke alatt a Magyar Gazdaszövetség a legközelebbi napokban állapítja meg végérvényesen. Szeptember 7-én a Siófok utasító Orvoskongresszus látogatja meg a kiállítást, előző napokra pedig az Országos Halász- és Vízgazdasági kongresszust hívta meg a kiállítás rendezője, a kiállításon gyönyörű kollekczióban bemutatandó balatoni halászati csoport megtekintésével kapcsolatban. A kiállítás területén már befejezéséhez közeledik az ős Bakonyi érdekeségeit magában foglaló erdészeti pavillon, mellette a Bakonyt uráló Esterházyak külön erdészeti pavillonjával, a kiállítás központja pedig a borászati csarnok lesz, melyben a valódi „Somlyait” 720 félcseggben 150 termelő pincéjéből kóstolhatják a kiállítás látogatói.

— **Helyettesítés.** Kálmán Vince, a székesfehérvári járás főszolgabírája ma ment szabadságra; távolléte alatt Korniss Boldizsár tb. főszolgabíró helyettesül.

— **Hivatalos látogatás.** Szobovics Lajos pénzügyminiszteri tanácsos folyó hó 12-én városunkba érkezett s a délelőtti folyamán a pénzügyi palota építésének módzatai tárgyában a polgármesterrel és főispánnal tárgyalt. Délután pedig a pénzügyigazgatóság, a számvétség és az adóhivatal jelenlegi elhelyezését és a hivatali helyiségeket szemlélte meg. Városunkat az este 6 órakor induló budapesti személyvonattal hagyta el.

— **A környörület szivekhez!** Nyomorba jutott egy család önhibáján kívül. Az éhség fenyeget egy jóravaló édesanyát és 8 apró gyermeket, mert a családapa, aki hónapok óta beteg fekszik a kórházban, nem kereshet többé kenyeret. Megrendül az ember szíve, ha elgondolja azt a gyötrelmet, a mit az édesanyának nagról napra el kell szenvednie: 8 gyermek, a legkisebb 4 hónapos, a legidősebb két leány 12 és 14 éves. Ugyiszólván egy sem kereshet képet. Az édesapa, aki a D. V. rézműves műhelyben napszámosként dolgozott, valószínűleg *vakon* kerül ki a kórházból. A szerencsétlen anyát Dittlich Ferencnének hívják, Tobak-utca 5. szám alatt lakik. Arra kérjük olvasóinkat, ne hagyják elpusztulni ezt a becsületes családát, hanem ki menyt adhat, (hacsak néhány fillért is) küldje be szerkesztőségünkbe. Mi az adományokat nyilvánosan nyugtázzuk, a jóságos Isten pedig bizonyára szorososan visszafizeti azokat.

Tudtuk, hogy olvasóink környörület szívéhez nem hiába folyamodunk. Mária több adomány érkezett szerkesztőségünkhez.

Az alábbi levél kíséretében 3 *koronát* vettünk:

Tisztelt Szerkesztő Úr!

Sziveskedjek az ide mellékelt 3 koronát Tobak-utca 5. szám alatt lakó Dittlichné kezébe juttatni.

Több jószívű adakozó hozzájárulásával gyűjtötte

Egy névtelen.

Továbbá e sorokkal 2 *koronát* vettünk:

T. Szerkesztőség!

Kérem ezen csekélységet a Tobak-utcai Dittlich Ferencnének átadni. özv. Kanel Hugoné.

Ezenfelül Ketskés Elekné 1 *koronát* küldött a szerencsétlen család számára.

Az Isten fizesse meg nekik!

— **A várm. árvaházi választmány** f. hó 18-án ülést tart a vármegyeházán.

— **Felhívás.** A székesfehérvári és fejérmegyei tisztviselők „Otthon” elhatározta, hogy „Alga” balatoni fürdőtelepen „Otthon” emel az „Otthon” tagjai részére. E célból azon kérelemmel fordul a tagok áldozatkészségéhez, hogy a kibocsátandó részvényekre tömegesen előjegyezni sziveskedjenek. Egy részvény ára 150 korona, mely összeg később meghatározandó részletekben lesz fizetendő. A részvénytulajdonos, amíg csak részvényének birtokában van, jogosított évenként legkevesebb 2 heti időtartamra a fürdő-évd határozott két hetében sorshuzás útján megállapított és évről-évre két héttel később következő időben egy teljesen felszerelt szobát elfoglalni. A csatolt tervezet szerint az épület állana egy nagy ebédő és 17 kisebb szállója-rendszerű családi szobából, mely 17 szoba a fürdő évd hatszor két hetében 102 családot fogadna magába. 102 részvény előjegyzésére lenne szükség, hogy a 14000 koronába kerülő fürdő „Otthon” megvalósíttassék.

Ezen — szösz szerint közölt — felhívást szerkesztőségünkbe egy tervezet kíséretében érkezett. A tervezet szerint a szobák 4 méter hosszúak és 3 méter szélesek lennének. A közös ebédő 7.5 méter hosszú és 4 méter széles, a veranda ugyanakkora. A konyha nagysága megegyeznék a szobákkal. Szóval a szerény igényű tisztviselőknek alkalmas lenne. A részvények ára oly csekély, hogy szinte nem tudjuk a reális számítás alapját megtalálni benne. Nehogy maga az eszméértékből veszítsen, a terv bírálatába ezuttal nem bocsátkozunk. Megvárjuk, amíg részletes leírás

lesz kezeink között nemcsak az „Otthon” felépítéséről, de annak felszereléséről és tatarozásáról is. Ma még az „Otthon” sorsa, jövője nem áll tisztán előttünk, pedig ez a fő.

— **A létminimum.** Ami annyi embert kétségbejeli, ami annyi ezer és ezer szerencsétlen kivándorlásra készít, aminek biztosításáért a néppárt ernyedetlenül küzd: a létminimum talált Fejérmegye közg. bizottságának legutóbbi ülésén Koller Tivadar gazd. előadóban telkes pártólóra. Mint már említettük, Koller Tivadar előterjesztett jelentésében Fejérmegye gazdasági állapotait oly ügyszeretettel, oly híven tükröztette vissza, hogy előadása nyomán a bajok orvoslására könnyű volt ráakadnunk. Erre különben ő maga is rámutatott. Elmondotta, hogy az aratás megkezdését a szerződött munkások több helyen megtagadták. Mindenütt sikerült őket meggyőzni, de a legtöbb helyen csak engedelmények árán. És ez természetes, mert az aratómunkások létkérdése az aratás eredményétől függ. Az ideai rossz termés nemcsak a gazdákat érinti, de tisztességesen sújtja a munkásokat. Ajlatlan állapotnak kell tehát tekintenünk azt, amire az előadó nyíltan rámutatott, hogy számtalan gazdaság — azok számára, a kik részért aratni nem akarnak — oly csekély készpénzt kötött ki, hogy néhol a munkásoknak az egész aratóbértből 12 frtja maradt. Itt jutottunk el a létminimum kérdéséhez. Azt kérjük az illető gazdáktól: 12 frt az aratómunkás létminimuma: 24 koronából megélhet egy munkáscsalád: Mert ne feledjük, hogy az aratómunkások egész télen abból élnek, amit aratáskor szereztek. Természetes, hogy sehol sem akartak pénzt aratni. Csakhogy ez idén a termés-credmény oly silány lett, hogy a részért való aratás sem biztosítja a család megélhetését. Mi lesz már most a szegény munkáscsaládokkal: A legtöbb már kisebb-nagyobb adósságot csinált az aratási keresményének terhére. Hogyan fizeti meg az adósságot és miből él meg a télen? Hány családnak a feje alól huzzák ki a párnát a jövő tavasszal? Hányanak udvarán ütök meg a dobot, hogy eladják szerény kis hajlékukat? Hány szerencsétlen fogja itthagyni ezt a tejjel-mézrel folyó Magyarországot? Ezek a kérdések lebegtek szemünk előtt, amikor Koller Tivadar a munkások kétségbejött helyzetét ecsetelte. Azért szerettük volna, ha a bizottság több időt szentel azza az indítványra, amelyet az előadó előterjesztett. Mert kétségtelenül igazza van abban, hogy a munkások létminimumát biztosítanunk kell, s hogy ezt az aratási szerződések megváltoztatásával tehetjük csak. Kötelessége tehát a bizottságnak egy oly minta-szerződést csinálnia, amely a munkások kétségbejött helyzetét orvosolja. Ez a létminimum kérdése. Ez az a kérdés, amelyért minden jóérezésű embernek kiürdenie kell.

— **A hangunk.** A fülünk is megvan a maga memóriája, sőt vannak emberek, akik a hangjáról, tehát a fülük memóriájának a segédelmével könnyeben megismernek valakit, mint a szemükkel. Csodálatosképpen egy hang irányában jóformán semmi fogékonysága sincs a fül memóriájának és ez a hang éppen az, amelyet legsűrűbben hall: a tulajdon hangunk. Egy német orvos kísérleteket végzett ebben a dologban és az eredmény igazán meglepő. Százhet ember hangját fogta föl a fonográfjával és a százhet ember között egyetlen sem volt, aki a maga hangját megismerte volna, holott az ismerőseik hangját fölismerék, ami azt bizonyítja, hogy nem a fonográfban volt a hiba.

Legelegánsabb cipők

készülnek Csúcs István kitudó hírnévű cipész műhelyében. Pompás választékot tartok mindennemű lábbeliekből, melyeknek kitudó minőségért felelősséget vállalok. Leghíresebb angol cipőkrémek és cipőfenyőmázak. **Raktár Székesfehérvár, Nádor-utca (Eisenbart órák mellett.)** 52—13

2729

— **Hajléktalanná lett család.** F. hó 13-án reggel 7 órakor Kemény József (akinek nyolc tagból álló családja van) öreghegyi szőlőbéli hajléka teljesen legett. A tűz alkalmával elpusztult a család egyetlen tehene, az összes ruhaneműje, a butorai pedig annyira összetörték, hogy teljesen használhatatlanná lettek. E józan, szorgalmas és munkás család felségelvezésére bármily csekély adományt elfogad és hírlapilag nyugtáz Tremkó József hegybíró.

— **Az „Árpád” fürdő katasztrófája (?)** Örömmünk, reményünk és büszkeségünk volt az a szép terv, melyet „Árpád” fürdő név alatt a helybeli pénzügyeztetek szándékoztak városunkban felállítani. Évek óta beszéltünk róla s nap-nap után örömmel szemléltük a szép és gyors haladást. A minap megittuk, hogy 43 méternyi mélységben tekintélyes vízmennyiségre akadtak. Óránként 30 m³ köbméter vizet szivattyúznak ki. Ezzel nem elégedtek meg, hanem tovább furtak s tegnap elérték az áltáluk ohajtott legmélyebb pontot, az új forrást, a mely az előbbi forrás vízbőségével együtt óránként 75 köbméter, vagyis 750 hektoliter vizet szolgáltat a fürdőnek.

Ma reggel futó tűzkel száguldozt végig a hír, hogy az „Árpád” fürdőt katasztrófa érte. A mint első forrásból értesültünk, valaki az új folyamán egy kemény tárgyat dobott a kutba, mely ezáltal eltömődött, a lebecsoltat szivattyukat elakadtak és az akadályt most se kivenni, se letolni nem lehet. Az eddigi költség kidobott pénz, a remények füstbe mentek. A mint mindjárt megjegyzték: valami csíny, vagy valamely érdekelte fél merénylete volt, a ki az új leple alatt valamennyi a gonosz cselekedet. Magunk is sietve mentünk az esemény színhelyére s egész sereg embert találtunk ott, a kik szomoru arccal taglalták a szörnyű esetet. Kaltenecker Márton a Városi Takarékpénztár és Hübner Károly a Megyei Takarékpénztár igazgatói igaztalan tárgyalák az esetet, mely a pénzügyezteteknek immár 10,000 koronányi pénzét nyelte el. Kaltenecker Márton tegnap este 6 órakor hivatalos mérest eszközöltetett s ennek eredményeként konstatáltak, hogy a furás 94 méter és 48 cm. nyíre ment le. (Egy méternyi furás átlag 70 koronába kerül). Este 6 órakor a kut nyílását leszögezték. Őrt azonban nem állítottak melléje. Radványi Miklós, megyei levéltáros állította, hogy este 9 óra előtt látott munkás embereket a kútból, a kik a nyílást fölfeszítették és újra beszögezték. Tanuk azonnal akadtak, a kik szerint az egyik helybeli kutmester emberei voltak a színhelyen. Ennek alapján természetesen mindenki gonosz merényletre gondolt. Erdős József a villanytársaság igazgatója szerint az ő munkásai éjjel 10 órakor kezdték szivattyúzni s dolgoztak éjfélig, a mikor a motor gyengesége miatt a munkát abbahagyták. Reggel pedig a kutfurók 43 méter mélységben, a hol az első vízforrásra akadtak s a honnan egy másik szűkebb cső megy le az alsó forrásig, valami kemény tárgyra akadtak, a mely a továbbhatolást teljesen lehetetlenné tette. A réműlet általános volt s a ki a kut körül megfordult, sietve vitte a hírt szét a városba az „Árpád”-fürdő katasztrófájáról. Lebecsoltattak egy fúrkeszó készüléket s — csodák-csodája! — a rettegett akadály eltűnt, illetőleg lezuhant a kut 95 m. 16 cmtr mélységébe. A fúrő készülék ugyanis 43 méter mélységben valami ismeretlen ok miatt megakadt a második cső felső részén s a kutfurók kétségbeesve a rémképeket látták s elhamarkodott alarm-hírvéllel az egész városba szétkiabáltak az „Árpád”-fürdő „katasztrófáját”. Hogy a nagy közöniséget megnyugtassuk, lelepleztük az ugorkaszszon ezen kitünően felhírozott kacsját. Egyszermind megragadjuk az alkalmat, hogy örömmüket nyilvánítsuk ki a felett, hogy az Árpád-fürdő építése most már csak rövid idő kérdése.

— **Kerékpárversenyt.** A „Szféhvári Kerékpár Egylet” f. hó 17-én, vasárnap d. u. 2 órakor kerékpárversenyt rendez Péthre. A versenyben részt vehet minden kerékpáros. — Nevezési díj: tagoknak 2 korona, nem tagoknak 3 korona. Nevezni lehet Ungvári Béla Szögény-utcai üzletében és 16-án este fél 9-től az Otthon kávéházban.

— **Gyümölcszállítás.** Városunkban július hóban rendszerint megkezdődik a tömeges gyümölcszállítás, s bár a csomagolásra, címzésre gondot fordítanak, mégis megtörténik, hogy a kosarakra felerősített címrát szállítás közben leesik.

Ilyenkor a küldeményt ut közben a posta igazgatóságának el kell adnia, vagy árcsereznie, mert felbontás után sem a feladó, sem a címzettet kipuhatolni nem lehet. A küldemények elárvizelésével járó tetemes munka és a feladó károsodásának elkerülése céljából kívánatos, hogy minden küldeménybe de különösen azokba, a melyek göngyülete, a címet felkötik, vagy pedig hozzá tűzik, a külső címrattal teljesen egyező címrattal negyedív, vagy nyolcadív tiszta papírra írva a küldők elhelyezzenek, hogy annak alapján a küldemény rendeltetési helyére tereltetve, címzettnek kézbesíthető legyen.

— **Meghívó.** A seregélyesi intelligencia 1904. július hó 17-én a nagyvendéglő kerthelyiségeiben zártkörű júliális rendez. Kezdeté d. u. 5 órakor. Belépti-díj: Személyenként 1.50. Családjegy 2 kor. 50 fill.

— **Távirat-kézbesítés.** A helybeli posta- és táviró hivatal igazgatósága értesíti az érdekelteket, hogy a Londonban 1903 évben tartott nemzetközi távirat-értékesítési határozmányai folyó évi július 1-én életbe léptek. Ezen egyezmény 2. szakasz g.) pontja értelmében a távirat címzettjének oly kívánságait, hogy táviratait állandóan vagy huzamosabb ideig a nap különböző óraiban helyen kézbesítse, a hivatal csak abban az esetben teljesítheti, ha a címzett ennek nyilvántartásáért évi 40 korona előjegyzési díjat fizet. El lehet fogadni ily előjegyzéseket évnegyedéknél 10 koronáért. A táviratok fentiek értelmében csak egy helyen, vagy a címzett lakásán, vagy üzlethelyiségében kézbesíthetők, a mely helyet a kézbesítő hivatalnak a címzett kijelöli.

— **Állandó rovat.** Elhagyták az Istent, ő is elhagyta őket, s ekként lelkük egycsolya megbillenvé, terhesnek találták az életet. Egy 74 éves agrár s egy 53 éves asszonyról van szó. Németh József guttamási lakos felakasztotta magát, Buza Istváné polgári lakos pedig a kutba ugrott.

— **Kanáász-furfang.** Megbecstelenítő módját eszelte ki a meggazdagodásnak Doma József merítők-pusztai kanász. Kisebb-nagyobb időközökben beállított az ispánhoz, hogy most egy, majd meg két-három disznó megdöglött. Azután ezt a „megdöglött” seréseket Nagy György csóri kanászal egyetértve, szépen eladták, a pénzen megosztokoztak. — Ekként kb. 14 disznó „döglött meg.” — Schaffner Armin azonban egyszer rájött a furfangra: felismerte a gazdája seréseit, amint azokat a csóri kanász őrízgette. A csendörök vették kezükbe a dolgot.

Új és avét (használt) kerékpárok jóállás mellett kaphatók Palotai-utca. 23.

A vegyes iskolák kérdéséhez.

(Vége.)

Hódít a vallás és erkölcs mindenfelé, de nem türes frázisokkal, hanem létezővel. Az új létkörben megtisztulunk, megnevesednek erkölcsünk, a kor léhaságából mindnyájunkba jutott az idealizmus tisztító tűzére való. Es majd, ha már mindnyájan át leszünk hatva a nemesebb erkölcsöktől, ha szent meggyőződéssel imádjuk az Istent, szeretjük az egyház és állam fejét, mint a szép erkölcsök képviselőit, tiszteljük és megbecsüljük az apát, akkor nem lehet már azt mondani, hogy *nincsenek pedagógiai, sem morális okok arra, hogy a két nembeli gyermekek külön tanulassanak.* Lelkiismeretbeli kérdés lesz ez nemsokára; nem leszünk elnézők a letűnt kor kisebb félszűségei iránt sem, hanem a magasabb erkölcsök szempontjából kiindulva vasszigorral fogjuk követelni az idealis állapotok restaurálását még ott is, a hol az esetleg a körülmények miatt nehézségekbe ütközök. Tiltakozni fogunk az ellen, hogy a vegyesiskolák azért tartatnának fenn, mert a két nembeli fiataliságot előkészítik a közös életre. Mi szükség erre? A tapasztalat bizonyítja leginkább, hogy semmi. Hányan jártunk vegyes iskolába? Es hányan nem fogunk ezental sem ilyenbe járni, mégis megleszünk, valószínűleg boldogabban mint a közelmúltban voltunk.

Nincs okunk arra, hogy a gyermekek már így zsenge korban különválasztva tanítsuk? Dehogy nincs. Mikor volna okunk erre, ha nem abban

a korban, a mikor az öntudatra ébredő „én” nek, az erkölcsi egyén kialakulásának alapjait vetjük meg? Eppen ebben a korban legfontosabb a nevelés helyes irányának a megválasztása. Es az ideális erkölcsőség a különválasztás mellett, szól, mert nem szabad felednünk, hogy az erkölcsi világ nem abszolút jó. A szép, jó és igaz eszméje harmoniából fokozatosan disharmonióba hullámzik és az erkölcsi világban, a fajak, a nemek, sőt az egyedek is más-más helyet foglalnak el szervezetük, vérmérsékletük szerint. Más világ a férfé, más a nő világa. A fu-gyermek általánosságban szabadabb, pajkosabb, a leány erényesebb, szelidebb. Annak erősebb az értelemi képessége, ennek nemesebb az érzése.

S ha az iskolában gondos felügyelet mellett elérhető, hogy a fiataliság csak az illendőség határain belül érintkezhetik, azt bizonyára nem érik el a derék tanítók, hogy egyáltalában ne érintkezzenek, mert az nem is céljuk. De ha érintkeznek, a hatás bizonyára kölcsönös s morális téren az eredmény egy középérték lesz: jót és roszt kölcsönösen eltanulnak egymástól. A vegyes iskolákban a két nem pajtáskodása bizonyára nem veti meg egyezéses alapját annak a hölgytanítónak, a melyet lovagias magyar ifjaktól elvárunk.

Hiszem, hogy e pajtáskodás gondos felügyelettel igényel és eggyel szaporítja az okok számát, a melyek a fegyelmest megnehezítik. Ezért is üdvös lenne a különválasztás, legalább a tanítók minden tehetségüket az egyik nembeli fiataliság lelkiületének megfelelő alapos képzésére fordíthatnák. Valláserkölcös és a tanulónak a tudás elemeibe való célszerű bevezetése az elemi iskolák feladata, nem az összeszoktatás. A közép és felsőiskolák jövője ne ijesszen meg bennünket. Azokban is beáll az üdvös reactio és Rosenberg Auguszták minden ábrándozása dacára csökkenni fog a leánygimnázisták és egyetemi hallgatók számára. A középiskolák tanárai is át fogják érezni a valláserkölcös nevelés fontosságát, s főleg a tanító-rendi gimnáziumokból és apácázárdákból olyan fiataliság kerül majd az életbe, a mely szigorú erkölcsökben nevelkedve, nemesebben fogja fel hivataát és minden előkészítő összeszoktatás nélkül — szebben fogja betölteni társadalmi tisztét mint elődeje.

Nem csodálkozom affelt sem, hogy a tanítónék rosszul érzik magukat a fiunövendékek között és gyöngök azoknak a fegyelmésére. Ok s, mi is, meg az iskolászeki tagok is át fogják érezni rövid idő alatt, hogy a mennyiben e téren ők is működhetnek, a leányiskola falai között van működésük színhelye. Leányövendékeik között ők is feltétlenül eredményesebben működhetnek. Tehát morális és pedagógiai okokból igenis tekintettel kell lennünk a tanítóokra csak úgy mint a növendékekre, mert viszonyuknál fogva érdekeik elválaszthatatlan összefüggnek.

Egy akadály gördülhet csak a vegyesiskolák különválasztása elé. Az idealizmus eszményi korával, a melyben nem az aranyborjú lesz imádásunk tárgya s a vagyonszerzés vágyaink netovábbja, anyagi téren bizonyos mérvű elszegényedés köszönhet be. Ha az óskoronázó városra olyan hétszűkesztemdő következik, hogy nem lesz képes a különválasztással járó költségeket fedezni, a mit ne adjon az Isten, akkor megmaradnak a vegyesiskolák.

Különben: noíté timere! A realizmus híveit kicsinyes okaikkal elsőpri az ébredő idealizmus. Most még csak cseppekben hull, de majd zuhogni fog, vízőzőn lesz belőle, a mely az eltűnő kor sziklacsucsaira szorítja azokat, a kik nem érik meg a jövő hívo szavát, s onnét fogják tépelődve nézni az idealizmus bárkájában evező boldog emberiséget, a mely Istent, királyt és hazáért nemesen lelkesül.

Avár.

5 koronáért

küldök 4 1/2 kilo (kb. 50 db) kevéssé megsérült finom enyhé pipere-szapant rózza, liliontej, orgona, ibolya, rezedá, jászmin és gyöngyvirágból szépen összeválogatva utatvetélküldi: **Scheffer D. Sándor**, Budapest, VIII., 2800. Bezerédi-utca 3. szám. 20-1.